

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XVI. Beatum Augustinum vere Clericum Canonicum fuisse, & Instituti
Canonici etiam in Episcopali domo Professorem extitisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Beatum Augustinum fuisse verum Clericum Canonicum, & institutum Canonicum profectorem etiam in Episcopali domo extitisse.

Ubi boni Pastoris indicium euidet sit, proprii gregis ducem non solum verbo, sed exemplo seipsum exhibere, inter alios pastores, quos Saluator noster Iesus Christus in Ecclesia constituit ad pascendum gregem, quem acquisiuit sanguine suo, illud veri Pastoris indicium euidetissime omnibus monstrauit B. Augustinus eo potissimum tempore, quo a B. Valerio Episcopo plebis Hipponensis sacerdos, & parochus fuit ordinatus. instituto namque statim monasterio, quod breui tempore Seminariu Clericorum, Sacerdotum, & Episcoporum feracissimum euasit, non satis se fecit: exillimauit, si regularis obseruantie iugum super collum discipulorum imposuisset, quod plerique faciunt, nisi eiusdem regularis discipline onus primis ipse suis humeris portaret. Non est instituti nostri in hoc loco iudiculus Erasmus, & alios nouatores probare, B. Augustinum, & Clericos Canonicos ab illo institutos tria vota Castitatis, Obedientie, & communis vite solemniter professos fuisse, de qua re praeter ipsum Augustinum serm. 1. & 2. de Comuni vita Clericoru, locupletissime, ac solidissime scripsit egregius Theologus facultatis Parisiensis Richardus Ctenomanus in proprio libro de hac re edito, cuius est titulus, Antidotus contra Erasmi Censuram in regulam B. Augustini, qui ad calcem primi tomi D. Augustini cum ipsa B. Augustini regula reperitur. Veru quod docere, & probare hoc loco intendimus id est, B. Augustinum factu presbyterum Clericorum Canonicorum siue Regularium, quos in suo monasterio instituit, vitae modum, & normam tenuisse etiam cum votorum emissionem, & idem vitae genus in Episcopali domo cum Clericis secum communiter viuentibus retinuisse. Et quanquam supposito semel, primum illud monasterium a D. Patre in horto Valerij institutum, non Monachorum, aut Eremitarum, sed Clericorum extitisse, per necessariam consequentiam inferatur, illum instituto & professione Clericum, non Monachum fuisse, cum certum sit, illum secundum eas regulas in monasterio, & etiam in domo Episcopali vixisse, quas ceteris in eodem monasterio degentibus obseruandas tradiderat. Nihilominus abundantioris doctrinae gratia ea repetendo, quae superius diximus. Probatum primo haec veritas testimonio D. Augustini dicentis: Cogitauit institui, & voluntate mea bo. memoriae suae. Valer-

ius dedit mihi hortum, in quo nunc est monasterium. Cuius boni propositi fratres colligere, & imitari meos. Haec verba indicant, B. Augustinum eandem vitam cum ceteris in suo monasterio degentibus tenuisse. Quod adhuc magis exprimit Possidius, dum inquit: Et cum Dei seruo viuere caput secundum modum, & regulam sub sanctis Apostolis constitutam, At superius ostensum est, illos fuisse Clericos communiter viuentes ad normam regulae Apostolice. Ergo B. Augustinus vere fuit professor instituti Clericorum Apostolicorum, qui Clerici Canonici nunc dicuntur.

Et confirmatur secundo loco eadem veritas auctoritate Ecclesiae in officio D. Augustini, & Doctoru dicentium, quod B. Augustinus factus presbyter monasterium Clericorum mox instituit, & cepit viuere secundum regulam sub sanctis Apostolis constitutam.

Tertio addere possumus alios Doctores, qui expressè fatentur, B. Augustinum Clericum fuisse, non Eremitam, no Monachum. Primus est Paschalis Papa huius nominis Secundus in literis Priori Sancti Frigidiani directis, in quibus de B. Augustino ita scribit. Vita regulari propositum in primitiua Ecclesia cognoscitur ab apostolica institutione, quam B. Augustinus tam constant et amplexus est, ut eam suam regulam uocauerit. Secundus Robertus Foleot in libro Sapientiae cap. 7. lect. 95 ubi haec ait: Omnes isti in verbo, quam scripto docuerunt, quod etiam religiosi fuerunt, Hieronymus monachus, Augustinus Canonicus, Canonici vero in canone uocantur Clerici ab Augustino 12. q. 1. cap. uol. ut aliqui. Unde regula de continentia uita Clericorum, quae uocatur Regula B. Augustini, quam multi alij religiosi sumpserunt postea, inter quos sunt Prædicatores, Carmelites, & longe postea Eremita Sancti Guillelmi, & Sancti Augustini, & multi alij conuenienter in unum collegium facti sunt ex Eremita Verbanne, & assumpserunt S. Augustini regulam, quae Eremitica uita omnino repugnat, & uocatur modo in illo Ordo Eremitarum S. Augustini, de quorum numero nunquam fuit Augustinus, quia nunquam fuit Eremita, sicut patet per uerba eius de ieiunio Confess. in fine, ubi loquens ad Deum, sic dicit, Conteritur peccatu meo, & mole peccatorum, & miseria mea. &c. Haec ille, propter quae non me latet, nonnullos illi diras peccatos. Sed Auctor non suspectus, quod talia scripserit, ut sibi Clericos Canonicos gratificaret, tertius est Cardinalis Bellarminus de scriptoribus Ecclesiasticis in Augustino, cuius uerba superius recitata omittimus, ne superflua repetitione legentibus fastidio simus.

Quarto confirmatur eadem ueritas euidenti ratione, quia credendum est, Beatum Augustinum illorum institutum tenuisse, & profectum fuisse, quibus ipse primo regulam scripsit, & tradidit, cum Possidius, & Ecclesia in officio B. Augustini haec virtualiter saltem iungere uideantur, nimirum institutionem monasterij, & traditionem regulae Apostolicae: uerum Regulam a B. Augu-

II.

III.

CAPVT

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

174

hino non Eremitis, sed Clericis traditam, etiam totius Ecclesie consensione intra cap. 18. ostendimus.

Quinto, Beatus Augustinus in Episcopatu habitum Clericorum Canonicorum, ac omnibus Clericis Canonicis communem semper gestauit. non ergo ante Episcopatum fuerat Monachus, sed Clericus. sequela ad hominem necessaria est, ac incurtabilis, cum scribat Ioannes Marquez cap. 7. §. 7. & sequentibus, Augustinum non potuisse in Episcopatu clericalem habitum deferre: quia ante Episcopatum fuerat Monachus, nec poterat proprium habitum dimittere, etiam in Episcopali dignitate constitutus. Ergo si ab opposito ostensum fuerit, illum in Episcopatu non monasticum, sed clericalem habitum communem ceteris Clericis secum uiuentibus induisse, consequens erit, illum ante Episcopatum Clericum Canonicum, & non Monachum, vel Eremitam extitisse. Induisse uero B. Augustinum in domo Episcopali habitum clericalem ceteris omnibus Clericis communem, probandum erit inferius cap. 24. ne quæstiones præueniendo materias ex eodem Autore cap. 5. §. 3. At Beatus Augustinus epistola 76. ad Aurelium Carthaginensem aperte fatetur, se esse in numero Clericorum, & se à Monachis distinguit, cuius hæc incerta sunt uerba relata in cap. legi Epistolam 16. q. 1. Nihil ualentius si ad tam ruinofam superbiam monachos ferrigamus. & tam graui contumelia Clericos dignos putemus, in quorum numero sumus: cum aliquando certam bonum Monachis uix bonum Clericum faciat, si ad se sit sufficiens continentia, & tamen desit instructio necessaria, aut persona regulari integras.

IV.

Non me latet, Coriolanum in defensorio cap. 5. in fine multum laborare, & multa dicere ad huius rationis vim enervandam contra Canonicos Frisofarios. Primo quod B. Augustinus fuit fundator plurium monasteriorum Monachorum, & Eremitarum, quod dictum non probat. secundo quod Monachi illi, de quibus in ea epistola agitur, erant de illis institutis à D. Augustino, quod summe liter non probat neque deducitur ex illa epistola. tertio quod omnes Monachi primitiue Ecclesie proprie sumpti erant laici, quod falsum esse superius demonstrauimus. quarto quod Clericus proprie sumptus debet esse in sacris ordinibus constitutus, & habere curam animarum, cuiusmodi sunt Episcopi & presbyteri, quod est absolute falsum, & contra sacros Canones, nã Clericus est ille, qui in sortem Domini uocatus est, & renunciatis omnibus uisibilibus solum Deum sortem suam elegit, & est ordinibus Ecclesiasticis initiatus. cap. Clericus 12. q. 1. & hoc siue habeat, siue non habeat curam animarum. quod si mens illius uiri sit, uelle dicere,

Episcopos & presbyteros curam animarum habentes, dicendos esse Clericos proprie, id est, magis principaliter, fortasse indulgendum est, sed tamen modus loquendi proprius non est, nec admittendus, ut dicamus solos Episcopos, & Sacerdotes animarum curam habentes esse proprie Clericos. quinto inquit, quod Clericus communiter dicitur ille omnis, qui est constitutus in ordine sacro, siue habeat, siue non habeat curam animarum, quod etiam improprie dicit, nam quid est, dicit Clericum communiter ipse enim uirtus termino communiter. ut opponitur huic termino proprie, & sic esse Clericum communiter, idem erit, quod esse Clericum improprie, utrum autem in sacris ordinibus constituti sint Clerici improprie, si curam animarum non habeant, peritis in Theologicis relinquitur decernendum. sexto dicit, quod Monachus proprie dicitur ille, qui professus est aliquam regulam monachalem ab Ecclesia approbatam. Communiter autem dicitur Monachus quilibet religiosus cuiuscunque ordinis Regularis, & sic appellatione Monachi ueniunt etiam Eremitæ, quod dicitur præter quod est contra illum, nam eo admissio, corrumpunt omnia, que dicit de monachatu D. Augustini, potest enim dici, quod fuit Clericus Regularis, sed quandoque appellatus est monachus, & communiter, est etiam absolute falsum; Nam Eremitæ Cenobitæ antiquitus erant monachi uere, & proprie, ut patet ex Cassiano, Hieronymo, & alijs sexcentis. septimo dicit, quod accepto nomine Clerici proprie nullus Clericus, est monachus, sed nec ullus monachus est uere Clericus, adeo quod quod monachus sit sacerdos, uel Episcopus, & accipit curam animarum, perdit nomen monachi, & retinet nomen Clerici, ita ut non dicatur amplius frater talis, & monachus talis, sed talis Episcopus, uel Archiepiscopus. Quod dictum est similiter falsum, & absurdum, & contra consuetudinem Ecclesie, nam assumpti ad Episcopatum, & etiam Cardinalatum retinent nomen, & habitum suæ religionis, & se in Epistolis subscribunt, frater talis, uel talis monachus. Videantur epistola, & tractatus Humberti de Silua Candida, Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalis, & Episcopi, & Nicetæ Pectorati in 10. & 11. tom. Annal. Baronij. Videantur Epistola B. Petri Damiani, qui cum esset Episcopus, & Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalis, nunquam se Clericum, & semper monachum uocauit. Sed quid opus est abundare probationibus in re notissima. octauo dicit, Beatum Augustinum in illa Epistola uocare se Clericum, quia erat Episcopus, cum quo stat, quod antea esset Eremita, uel Monachus, & in summa responsio illius est, B. Augustinum se denominasse Clericum, quoniam prius fuisse Eremita, & etiam teneret habitum Eremiticum, quia habebat curam animarum, & quia uoluit denominari à nobilitate, quia non erat de numero monachorum proprie sumptorum, qui ab initio erant laici. Quam responsionem sub alijs uerbis probat

Mar-

Marquez dicendo, nomē Clerici ab loci accipi, non quatenus est nomen dicitur, sed quatenus est nomen officii quo pacto etiam monachi, quando uoces promouentur, dicuntur Clerici.

V.

Erūm ut ostendamus, quænam difficultatem minuere, nec ratio Primo aduerto, hanc epistolam Augustini, in quo à Canonicis Frigidicriolani uocabulo utar) adducta fuit quingentesimo & quinquagesimo, allegatissimo uero, & omnium Doctoris facillè Principe Iuone Carnotensi in quadam sua Epistola, quam scripsit ueniens Episcopo in causa cuiusdam Monachi Abbate Sancti Cypriani, cuius precium duxi hic transcribenda, ut gentia uerborum B. Augustini in illo testimonio huius Authoris apud ostentare possit: si fraternitatem, inquit, uere possidetis, quantū saluo charitatis fieri, iure à uobis multum ex postulo. Læremus communiter, partim proprias; quia Clericus noster Deo militauit. & pro pulchritudine uere contemplatiuae fontis totis desiderat uisibus redire, quietem suam interruerunt, ueritate ueritate compulsi. ut ad uegrem cuiusdam regularis Ecclesie uere ueritate Epistola crebro compulsi concepit. lectum ab ipsa Ecclesia transmissimus. tam à uobis passus est repulsum, qui pro peccatis capessit, quando iam salua à fratre laici a uobis eius electione in Prioratus uocare uoluitis, in quo & illi fratri non mouere uoluit, & amico uestro non minimum amicum enim erat tanta precum instauratio, qui ad inuicem non doni, & donum ueritate sententia fuerat uelut audet. Ne fraternitatem uestram literæ Domini Papæ ad altari intersumus, que confirmant Abbatiani uel illud prædictæ Ecclesie, quod se ex legitima conceptione quorundam monachorum ueritate quietem possessionem Clericorum monachorum uere S. Cypriani intrusionem probant. Ad hoc prædictus Abbas modum oritur, ut prædictæ Ecclesie Prioratus ei à Deo cederetur, quod Dominus Papa nobis reuelauerat. Clericorum pro posse nostro desiderare uoluit, præcauens, ut ipse dicebat, ne per prædictum Abbas Clericos moliretur ex eorum uere Ordini publicam infertur iniuriam, & ab eorum ad tam ruinofam superbiam Clericos eum subiugare studeat, quorum tunc ueritate, ut secundum B. Augustinum uere monachum bonum Clericum faciat. hæc illi uides, uerba Augustini ab Ioone mutata sensu allegata, ut non opponantur officiorum officijs Clericorum, sed ordini Clericali, & clariùs Monachus

Marquez dicendo, nomen Clerici ab Augustino ibi loci accipi, non quatenus est nomen regularis Ordinis, sed quatenus est nomen officij Ecclesiastici, quo pacto etiam monachi, quando ad sacros ordines promouentur, dicuntur Clerici.

V. Verum vt ostendamus, quatenus responsonem difficultatem minuere, nec rationem soluere Primo aduerto, hanc epistolam Augustini in eodẽ sensu, in quo à Canonicis Frigidionarijs (vt Coriolani vocabulo vtar) adducta fuit, ante annos quingentos & quinquaginta, allegatam fuisse ab eruditissimo viro, & omnium Doctorum sui temporis facillè Principe Iuone Carnotense Episcopo in quadam sua Epistola, quam scripsit Petro Pictauiensi Episcopo in causa cuiusdam Clerici Canonici Abbate Sancti Cypriani, cuius verba operæ precium duxi hic transcribenda, vt de vera intelligentia verborum B. Augustini in illa Epistola ex testimonio huius Authoris apud omnes facile cõstare possit: *si fraternitatem, inquit, vestram in suo vocare possimus, quantum salus charitatis vinculo, posset fieri, iure à vobis multas expositiorem iniurias, partim communes, partim proprias; quia Clericum in diocesi vestra Deo militantem, & pro palebritudine, & dulcedine vite Contemplatiua fontis totius desiderij hiantem, ad publicam redire, quietem suam interumpere, vestra aduocacione, vestra auctoritate compulsi, quem cum vobis ad regimen cuiusdam regularis Ecclesie diocesis vestra vestra Epistola crebro compulsi concessimus, & canonicè lectum ab ipsa Ecclesia transmissimus, non satis apertè à vobis passus est repulsam, qui pro episcopo ordine disceptare coepisset, quando iam facta à fratribus, & collata à vobis eius electione in Prioratus sui sede eum sublimare noluit, in quo & illi fratri non modicam iniuriam intulisset, & amicus vestro non minimam scissuram intulerat: non enim erat tanta precum instantia ab amico postulanda, qui ad iniuriam doni, & donanti tam facile mutata sententia fuerat resutandus. Nec satis tunc uter fraternitatem vestram litera Domini Papæ, quibus dicta ad altari interuenimus, qua confirmant Abbati Sancti Cypriani illud prædicta Ecclesia, quod se habere dicebat ex legitima concessione quorundam monachorum, qua viderimus quietam possessionem Clericorum approbant, monachorum verò S. Cypriani intrusionem prorsus improbant. Ad hoc prædictus Abbas modò omnibus nitetur, vt prædicta Ecclesia Prioratus et à Domino Papa cõcederetur, quod Dominus Papa nobis reclamantibus, & libertatem Clericorum pro peste nostro descenditibus, facere voluit, præcauens, vt ipse dicebat, ne per hanc occasiõnem prædictus Abbas Clericos moliretur excludere. Clericum verò Ordini publicam inferre iniuriam, qui monachorum ordinem ad eam ruinofam superbiam erigirè, vt Clericos eũ subingate studeat, quorum tanta debet esse excellentia, vt secundum B. Augustinum vix etiam bonus monachus bonum Clericum faciat. hæc ille, in quibus vides, verba à Augustini ab Iuone mutuata, & in eodẽ sensu allegata, vt non opponantur officia Monachorum officijs Clericorum, sed ordo Monasticus ordini Clericali, & clarior Monachus Clerico, &*

Canonico Regulari, & vt nomen Clerici accipatur, non vt significat personam in officio Ecclesiastico positam, sed certi Regularis Ordinis à monastico distincti.

VI. Et quod illa sit germana, & legitima verborum D. Augustini interpretatio, & intelligentia, probatur, quia licet Monachi olim ex dispensatione, & ob penuriam Clericorum, admitterentur ad Clericatum, & nunc passim absque necessitate admittantur, non tamen propter hoc, quod efficiuntur Clerici, amittunt nomen monachi, neque se à monachis contra distinguunt, vt putent se in ordine superiori constitutos, sed passim monachi, & de ordine Monachorum tum à se ipsis, tum ab alijs vocantur, quia Clericatus inest illis quasi ex accidenti, & vnusquisque non secundum illa, quæ ex accidenti sed que substantialiter illi insunt, denominari solet. Et è contrario quando Clericus transiit ad monasticam, non amplius vocari solet Clericus, sed monachus. Cum vero Beatus Augustinus se absolute vocet Clericum, & reponat in numero clericorum, & contradistinguat à monachis, indicium manifestum est se nomen clerici non, vt est nomen officij Ecclesiastici, sed vt est nomen Ordinis à monastico distincti accepisse; alius si prius fuisset Monachus etiam ad Presbyteratum, & Episcopatum assumptus, monachus se fastus fuisset, neque vnquam à monachis distinxisset, sicut nec etiam nunc, qui ad Episcopatum, & Cardinalatum ex monachis assumuntur, se monachos, & de Ordine monachorum esse negant, vel de Ordine clericorum videri volunt. Et tandem esse per hanc rationem, & ex hoc loco præcisè sumpto non conuinceremus, hanc esse legitimam, & necessariam intelligentiam istorum verborum Augustini, conuincitur tamen ex alijs adiunctis, quæ superius adduximus: quia communis est sententia Doctorum, imò & ab Ecclesia probata, quod factus Presbyter monasterium Clericorum instituerit, quod cum clericis tum in presbyteratu, tum in Episcopatu communem vitam duxerit, quod clericalem habitum etiam Episcopus gestauerit, quod Regulam clericis traderit, quibus omnibus si hoc etiam addideris, quod se clericum nominare, & in numero clericorum reponere, & è monachis distinguere voluit, quod ex dicta epistola habes, necessarium dicendum videtur, illum professione clericum Canonicum, & non Monachum extitisse.

